

2-3 podium

HET WAS EEN BARMHARTIG JAAR voor Connie Palmen. Ze werd zestig, haar nieuwe roman werd overladen met sterren en ze heeft haar leven weer helemaal op de rit. Dit wordt haar vijfde kerst zonder Hans van Mierlo. Ook dat kan ze aan.

CONNIE PALMEN

Verdriet als kameraad

door **Annet de Jong**

‘Connie over kerst? Ik weet niet of ze daar zin in heeft.’ De woorden zijn van de pr-dame van haar uitgeverij. Maar de schrijfster lijkt op deze mooie winterdag nergens problemen mee te hebben. Dat het haar goed gaat is de frêle Limburgse aan te zien. Ze ziet er gedistingeerd uit, zoals altijd gekleed in het zwart. De haren staan woest omhoog en ze rookt gretig een sigaretje. Een van haar laatste, zal ze straks dapper bekennen.

„Een kerstboom komt er niet”, zegt ze terwijl ze door haar statige grachtenhuis loopt. Veel kunst, hoge plafonds en ingelijste foto's van Connie en haar Hans, de in 2010 overleden charismatische D66-politicus en oud-minister Van Mierlo. Het zijn foto's waar de liefde vanaf spat.

„Nee, een boom heb ik hier niet meer gehad sinds de dood van Hans. Ik hang wel een mistletoe aan de deur. Hans wilde altijd een boom tot aan het plafond, met echte kaarsen erin. Ik was als de dood dat de boel in brand vloog. En op kerst-avond gaven we altijd een groot traditioneel diner

goed alleen zijn en daar intens van genieten. Diners geven doe ik inmiddels wel weer, maar niet van die hele grote. De vreugde om mensen te ontvangen heb ik gelukkig hervonden. Wil je geen chocolaatje?”

Tegen de kerstdagen ziet ze niet per se op, dat is niet wat ze wil overbrengen. „Ik vind deze dagen niet zwaarder, niet anders dan andere dagen. Dat is geen snijdende pijn meer. Met de pijn raak je bevriend. Op eerste kerstdag ga ik naar mijn moeder in Limburg, die is achttachtig. Mijn broers zijn daar ook. Dat heb ik altijd gedaan, ook met Hans, en dat is plezierig.”

Het wordt de vijfde kerst zonder haar grote liefde. „Je verdriet wordt als het ware je kameraad. Dat duurt zijn tijd. Het was belangrijk om het *Logboek van een onbarmhartig jaar* te schrijven in het jaar na Hans' dood. Je ervaart het gemis het eerste jaar elke dag sterk. Het jaar daarna ligt er een laagje tijd overheen. En het jaar daarna nog één. Maar dat eerste, gruwelijke jaar wilde ik ook niet vergeten. Dat vergeten vond ik ineens een bijkomende vorm van rouw.”

Ze had het niet voor zichzelf kunnen houden, het logboek. „Het geluk van het schrijven ligt in het besef dat het gelezen gaat worden. Dat is ook wat

2015 was een barmhartig jaar

voor vrienden en de kinderen. Daar waren we weken mee bezig. Dan haalden we zalm in IJmuiden en marieneerde Hans een haas. Hij deed alles zelf. Zo'n diner was entertainment, je onderhoudt de mensen met lekker eten en conversatie, dat is eigenlijk heel verwant aan wat schrijven is: je biedt vreugde, of troost of wat de literatuur allemaal vermag.”

„Sommige dingen zijn alleen leuk met zijn tweeën”, concludeert ze. Maar ze heeft het prima alleen, haast ze zich te zeggen. „Ik heb ook altijd mijn eigen huis aangehouden. Ik kan

Ted Hughes zegt in *Jij zegt het*: acht maanden voor zijn dood publiceerde hij de gedichten die hij schreef na de zelfmoord van Sylvia Plath. Dat maakte hem ongelooflijk gelukkig. Publiceren is onderdeel van het geluk, het verraden van wat je hebt gedacht en hebt gezien. Dat is essentieel voor hoe je leeft als schrijver. Je hebt een heel intiem en verborgen leven en komt de deur haast niet uit. Nu wel hoor, als het er is loop ik twee jaar lang

als een pias naast dat boek om het te promoten. Dat is het openbare deel van mijn leven, maar het leven hier binnenshuis heeft mijn voorkeur. Het schrijven brengt een geluksfactor die niet te vergelijken is met bijvoorbeeld een optreden. Daar geniet ik ook van, maar anders.”

Die optredens gaan nu veel over haar collega Joost Zwagerman, die in september zelfmoord pleegde. „Dat gebeurde een week nadat mijn boek was verschenen. Ook hij was gefascineerd door Plath en Hughes. Bij mijn optredens vraagt het publiek vaak naar hem. Ik

voel grote deernis voor zelfmoordenaars. Het is geen daad die bedoeld is om te straffen, maar een daad van iemand die waarschijnlijk geen al te groot talent heeft voor lijden. Ik kende Joost als een collega. Hij schreef ongeremd e-mails, aan alle collega-schrijvers, meestal 's nachts. Hij kon heel goed bewonderen. Dat doet niet iedereen in dit vak. Joost kromd dan in de pen, meestal met een slokje op.”

Het idee voor *Jij zegt het* was er al jaren. „Na *Lucifer* al. Maar het logboek kwam ertussen. Ik heb wel honderd boeken gelezen over en door Sylvia Plath en Ted

Hughes. De tragiek van grote liefde die mis kan gaan, Plaths zelfmoord. Maar het lot van Hughes fascineerde me het meest: dat hij al die jaren (Plath pleegde in 1963 zelfmoord door zich te vergassen met haar hoofd in de oven; Hughes, die een minnares had, stierf in 1998, red.) werd neergezet als juddas, als schuldige werd aangeduid, zegt Hughes ook.”

Terugkijkend op het jaar constateert ze dat 2015 een barmhartig jaar was. „Het boek was klaar in juni. In de zomer kon ik herstellen van het slopende schrijven. In september kwam de roman uit en mijn hekel aan het sterrenstelsel is weg: ik kreeg overal vier of vijf sterren. In november werd ik

Connie Palmen: „Ik voel grote deernis voor zelfmoordenaars.”
FOTO MARK UVL

een vinger gaat wijzen, vind ik dat zo afschuwelijk. Dat deugt niet en maakt me heel boos. Je weet nooit wat iemand over de rand heeft gedruwd, zegt Hughes ook.”

Nu wacht er een nieuwe uitdaging voor 2016. „Ik ga proberen te stoppen met roken. Dat heb ik nog nooit geprobeerd. Al sinds mijn puberteit rook ik en ik vind het heerlijk. Maar ik krijg hulp van zo'n stoppen met roken-poli. Toevallig heb ik net een

zestig en kreeg ik een fantastisch feest. Eerst in België, waar ik door al mijn vrienden werd gefêteerd op het podium: *Onder de palmen* heette de voorstelling. Tom Lanoye trad onder anderen op, Jan Decler, ongelukkig leuk. Thuis heb ik het gevierd met de uitgeverij en mijn oudste vrienden, Jessica Durlacher, die ik al sinds mijn studietijd ken, Adriaan van Dis, Cees Nootboom.”

Het was ook het jaar van de ronde getallen. „We herdenken Ischa die twintig jaar dood is, mijn vader is ook twintig jaar dood en Hans vijf jaar. Dat zijn ver-

drietige hoogtepunten, naast de glorieuze hoogtepunten. Dat ik de zestig gehaald heb, is ook een hoogtepunt. Ik ben niet zuinig met mezelf omgesprongen. Schrijven is niet de gezondste manier van leven. Twee jaar geleden ben ik een zomer gestopt met drinken en nu drink ik alleen nog begrensd. Dat vergt oefening. Soms heb ik een terugval, maar dan stop ik weer even helemaal. Dan krijg je macht over je verslaving. Maar je moet het jezelf ook niet kwalijk nemen als het een keer niet lukt.”

Om in vorm te blijven sport ze. „Ik zwem elke dag, op een geheime plek waar ik een zwembad voor mezelf heb. Maar daar zit nu even de klad in door al die optredens. Als ik niet zwem dan loop ik, op gym schoenen. Op zich heb ik een goede conditie. Als ik schrijf laat ik mezelf elke dag een half uur uit. Dan stap ik ook flink door, met de blik naar beneden. Ik ga altijd netjes gekleed de deur uit. Schrijven doe ik in mijn pyjama, in bed. Dan schrijf ik tot een uur of half twee en ga ik daarna in bad. Voor twee uur maak ik nooit afspraken en neem ik de telefoon niet op.”

Of er ooit nog een grote liefde komt? „Ik denk het niet. Nee, ik ben tevreden met mijn leven. Grote liefde begint met het verlangen ernaar, schreef Cees Nootboom ooit. Dat is weg. Misschien heb ik alles al gegeven. Ik heb innige vriendschappen. Volgens Voltaire is een vriendschap ook een liefde. Het kan net zo bevredigend zijn. Je hebt dezelfde afhankelijkheden en zorgen voor elkaar, zeker naarmate je ouder wordt. Ik heb veel vrienden voor wie ik zorg. Dat doe ik graag. Het heeft schoonheid. Als je weet dat een vriend dood gaat, neemt de machteloosheid een beetje af als je mag zorgen. Als het zover komt, kan ik ook voor me laten zorgen. Je moet een ander dat ook gunnen. Dat heb ik goed geleerd. Ja, ik ben een rijk iemand.”

ROMAN OVER BEROEMD LIEFDES-PAAR

Tragisch lot

Ted Hughes en Sylvia Plath vormen het beroemdste liefdespaar uit de moderne westerse literatuur. In *Jij zegt het* geeft Connie Palmen de in 1998 overleden Ted Hughes een stem. Ze laat hem terugkijken op zijn gepassioneerde huwelijk dat op 11 februari 1963 eindigt in de zelfmoord van zijn vrouw, en op zijn leven dat vanaf dat moment door deze dood wordt beheerst. In de talloze biografieën krijgt zij de status van martelares, hij die van verrader en moordenaar, beschimpd door wildvreemden en aangeklaagd door mensen die hij als vriend beschouwde. Een aangrijpende, poëtische en meeslepende roman over liefde en de dood.

■ BETER TE VROEG...

De NOS weet (nu al) te melden dat **Dione de Graaff** en Herman van der Zandt **de Tour de France** volgend jaar vanuit Frankrijk gaan presenteren. Het gaat om een Tourprogramma dat – net als voorheen – elke avond live vanuit Frankrijk komt. Hoe de rubriek gaat heten, is nog niet bekend. Ach, je kunt maar beter op tijd zijn met het bekendmaken van nieuws.

Dione de Graaff: Tour de France.

■ X-FACTOR

Henkjan Smits verwierf ooit grote bekendheid als jurylid van *Idols*. Dat hij het scouten van talenten niet helemaal heeft losgelaten, bewijst de voormalig televisiepresentator met zijn nieuwe uitdaging. Met *Dentix X-Factor* leert Smits tandartsen zich aantrekkelijk te maken. „Bij de *Dentist X-Factor* gaat het om de aantrekkingskracht van een tandartsenpraktijk. Hiervoor moet de tandarts zich bewust worden van zijn eigen X-factor”, aldus Henkjan.

Henkjan Smits: tandarts.

■ ALL YOU NEED...

Hè? Zien we dat nou goed? **Robert ten Brink** die bij de publieke omroep reclame maakt voor het 'concurrerende' RTL 4-programma *All you need is love?* Tijdens een kerstdiner met de hele familie wordt broer/zoon Alexander gemist, die er al dertien jaar niet meer bij is. Dan komt Ten Brink binnen en doet wat-ie moet. Hij zorgt ervoor dat Alex met zijn partner voor deur staat. Dan blijkt ook dat het niet om *All you need is love* gaat, maar om de luxe kerstlijn van supermarkt Lidl... Als we het dan toch over reclame hebben; een online warenhuis lijkt handig in te spelen op het droevige lied van het konijntje dat geofferd wordt voor het feestmaal. De winkel prijst eerst een set superscherpe messen

Robert ten Brink: supermarkt.

aan, om vervolgens aan te komen met een hok voor... Je raadt het al!

■ WARM MET DE VEERKAMPJES

Of de *Veerkampjes*, in elk geval ten tijde van hun realiteits soaps, altijd even energiebewust waren, valt te betwijfelen. Toch heeft het illustere stel, Ton en Hanny, sinds deze maand zijn eigen energielabel met de zakelijke naam *Veerkampjes Energie*. Aan hun deelname aan *Man bijt hond* hebben ze niks verdiend, maar hopelijk zitten zij er tegenwoordig dankzij deze schnabel weer warmjes bij op de woonboot.

Connie Palmen werd in 1955 geboren in Sint Odiliënberg. Ze studeerde Nederlands en filosofie en debuteerde in 1991 met *De wetten*. Die roman werd meteen haar doorbraak. Daarna volgde *De vriendschap*, die haar de AKO Literatuurprijs opleverde. Haar jong gestorven geliefde Ischa Meijer inspireerde haar voor *I.M.* en *Geheel de uwe*. Daarna volgde *Lucifer*. In 2010 overleed haar grote liefde Hans van Mierlo, waarna ze *Logboek van een onbarmhartig jaar* publiceerde. Palmen woont en werkt in Amsterdam.